

Boekbespreking 3

Milieu- en Natuurplanbureau, *Natuurbalans 2005*, Bilthoven, 2005, Milieu- en Natuurplanbureau, rapportnummer 408763002, 198 p, ISBN 9069 6012 9x. — De *Natuurbalans* is een jaarlijkse rapportage van het Milieu- en Natuurplanbureau over de kwaliteit van natuur en landschap in relatie tot het gevoerde beleid. Vele aspecten waaronder Natura 2000, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de nationale landschappen komen dit jaar aan bod. Een belangrijk accent wordt gegeven door de geldstromen binnen het natuurbeleid zichtbaar te maken.

De invloed van maatschappelijke en economische ontwikkelingen op landschap en natuur wordt in al zijn diversiteit voor het voetlicht gebracht, met soms stuitende beelden, zoals het kaartje met de visuele versterking van het landschap door stedelijke gebieden en infrastructuur. Het Groene Hart is op die kaart nauwelijks nog groen.

De *Natuurbalans* geeft ook enige adviezen. Zo wordt in ruim 20% van de EHS een versnippering in kleinere natuurgebieden gesignaleerd. Daarom wordt een krachtig planologisch beleid voorgesteld om de ruimtelijke samenhang van deze gebieden te vergroten. Met betrekking tot het beleid om agrarisch natuurbeheer te stimuleren ten koste van aankoop van gronden wordt twijfel geuit of zo voldoende natuurdoelen worden gehaald.

Waar meer van het rijksbeleid bij lagere overheden komt te liggen – waaronder diverse planologische aspecten en het soortenbeleid – wordt een sturing vanuit eenduidige uitgangspunten voorgesteld om de nationale ruimtelijke samenhang te behouden.

Pijnlijk detail: de in de *Natuurbalans* opgegeven website verwijst naar een groen adviesbureau met dezelfde naam en niet naar het Milieu- en Natuurplanbureau. Het rapport of een samenvatting zijn te downloaden via de website www.mnp.nl.

Baudewijn Odé

Boekaankondigingen 2

Alterra-rapporten

Deze rapporten zijn te bestellen door overmaking van het vermelde bedrag op bankrekening 36.70.54.612 t.n.v. Alterra te Wageningen, onder vermelding van het gewenste rapportnummer. Info: Alterra, Postbus 47, 6700 AA Wageningen, tel. 0317-474700; e-mail: info.alterra@wur.nl.

J. Buiteveld, M.C. Boerwinkel, J. Bovenschen, K.G. Kranenburg & S.M.G. de Vries, *Chloroplast DNA haplotype samenstelling van eikenopstanden (categorie 'van bekende origine') van de Rassenlijst van Bomen. Een aanvullende methode voor identificatie van autochtoniteit*, Wageningen, 2005, 40 pag. incl. bijlagen, € 25, Alterra-rapport 1169.

A. Corporaal, R. Schrijver & A.H.F. Stortelder, *Keizersrande. Das, veldsalie en korenbloem naast alant en zilverreiger*, Wageningen, 2004, 55 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 1015.

A.P.P.M. Clerkx, *Monitoring in de Natuurboszone van het Amsterdamse Bos. Dynamiek na tien jaar omvormingsbeheer*, Wageningen, 2005, 64 pag. incl. bijlagen, € 25, Alterra-rapport 1176.

G. Dirkse, W. de Vries, E. Leeters, H. van Dobben, J.W. Erisman & G. Grimberg, *Forest Focus in Nederland. Een blauwdruk voor een nationaal Programma Bosmonitoring*, Wageningen, 2004, 57 pag. incl. bijlage, € 18, Alterra-rapport 1046.

J.Y. Frissel & E. Hazebroek, *Vegetatie en erosiebestendigheid van extensief beheerd grasland op Waddendijken in Friesland. Effecten op de samenstelling, zodedichtheid en doorworteling van de grasmat, 7 jaar na beëindiging van de mestgift*, Wageningen, 2004, 52 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 1083.

- J.Y. Frissel, E. Hazebroek & Th.C.P. Melman, *Extensief graslandbeheer op zeedijken. Effecten op de vegetatie, erosiebestendigheid en mogelijkheden voor exploitatie van aangepast beheer na een periode van 13 jaar*, Wageningen, 2005, 52 pag. incl. bijlagen, € 15, Alterra-rapport 1084.
- E. Hazebroek, *Beoordeling erosiebestendigheid dijkgrasland Friese kust. Waddenzeedijk Terschelling*, Wageningen, 2004, 46 pag. incl. bijlagen, € 13, Alterra-rapport 1002.
- E. Hazebroek & J.Y. Frissel, *Beoordeling erosiebestendigheid dijkgrasland Friese kust. 1. IJsselmeerkering*, Wageningen, 2004, 71 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 878.
- E. Hazebroek & J.Y. Frissel, *Beoordeling erosiebestendigheid dijkgrasland Friese kust. 2. Waddenzeedijk Friesland vaste wal*, Wageningen, 2004, 114 pag. incl. bijlagen, € 22, Alterra-rapport 879.
- E. Hazebroek & J.Y. Frissel, *Beoordeling erosiebestendigheid dijkgrasland Friese kust. 3. Waddenzeedijk Ameland*, Wageningen, 2004, 47 pag. incl. bijlagen, € 13, Alterra-rapport 880.
- E. Hazebroek & H.P.J. Huiskes, *Runderbegrazing en erosiebestendigheid op primaire waterkeringen in de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht*, Wageningen, 2004, 51 pag., € 18, Alterra-rapport 1054.
- G.W. Hazeu & G.W.W. Wamelink, *Ruimtelijke vergelijking van gemodelleerde biomassa met NDVI. Onderzoek ter verbetering van de modellering in de Natuurplanner van het Natuurplanbureau*, Wageningen, 2004, 44 pag. incl. bijlage, € 14, Alterra-rapport 893.
- A.J. van Kekem (red.), *Veengronden en stikstofleverend vermogen*, Wageningen, 2004, 55 pag., € 21, Alterra-rapport 965.
- J.J. de Jong, G.W.W. Wamelink, H.F. van Dobben & M.N. van Wijk, *Benefits of deposition reduction for nature management. A nation-wide assessment of the relation between atmospheric deposition, ecological quality and avoidable management costs*, Wageningen, 2004, 86 pag. incl. bijlage, € 27, Alterra-rapport 1051.
- R.G.M. Kwak, *Inventarisatie van de flora en fauna in 2002 en 2003 – 'De Waalsprong', gemeente Nijmegen. Aanwezigheid van beschermde soorten uit de Flora- en Faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn en aanwijzingen tot het voorkomen van schade aan populaties en mogelijkheden voor mitigerende en compenserende maatregelen en pro-actief plannen*, Wageningen, 2004, 175 pag., € 32, Alterra-rapport 842; *Kaartenatlas Flora & Fauna 'De Waalsprong'. Inventarisatie van de flora en fauna in 2002 en 2003 – 'De Waalsprong', gemeente Nijmegen*, Wageningen, 2004, bijlage bij Alterra-rapport 842 met ruim 140 lokale verspreidingskaarten, maar waarvan weinig verspreidingskaarten voor bovendien een beperkt aantal plantensoorten.
- J.G. de Molenaar, B. de Knecht, C. ter Braak & G. Kolkman, *EHS-experiment Gaasterland. 1. Startfase monitoring botanische beheersovereenkomsten*, Wageningen, 2005, 53 pag. incl. bijlagen, € 15, Alterra-rapport 1130.
- G.J. Nabuurs, M.J. Schelhaas, A. Ouweland, A. Pussinen, J. Van Brusselen, E. Pesonen, A. N. A.C. Smits, E. Hazebroek & H.P.J. Huiskes, *Inventarisatie erosiebestendigheid dijkgraslanden in de Krimpenerwaard*, Wageningen, 2003, 38 pag. incl. bijlage, € 13, Alterra-rapport 894.
- B.S.J. Nijhof, G.W.W. Wamelink & J. Runhaar, *Klimaatsverandering en functionele plantengroepen in wetlands. Uitwerking functionele plantengroepen voor rivierdynamiek*, Wageningen, 2004, 84 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 1121.
- A. Oosterbaan, C.A. van den Berg & H. Valk, *Multifunctionele beplantingen van ontwerp naar realisatie. Verslag van ervaringen met en onderzoek naar de combinatie van multiproductieve beplantingen met gras en vee*, Wageningen, 2004, 44 pag. incl. bijlagen, € 13, Alterra-rapport 837.
- W.A. Rienks, A.L. Gerritsen, W.J.H. Meulenkamp, F.G.W.A. Ottburg, E.P.A.G. Schouwenberg, J.J.H. van den Akker & R.F.A. Hendriks, *Veenweidegebieden in Fryslân – de effecten van vier peilstrategieën*, Wageningen, 2004, 56 pag., € 20, Alterra-rapport 989; *Veenweidegebieden in Fryslân – de effecten van vier peilstrategieën. Bijlagen*, Wageningen, 2004, 130 pag., € 24, Alterra-rapport 989 bijlagen; rapport + bijlagen gaan in op vele aspecten van de gevolgen van bodemdaling, maar geven weinig directe informatie over de gevolgen voor de vegetatie en de wilde flora.
- J. Runhaar & P.C. Jansen, *Overstroming en vegetatie. Vergelijkend onderzoek in vijf beekdallocaties*, Wageningen, 2004, 77 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 1079.
- M.E. Sanders, G.M. Dirkse & P.A. Slim, *Vegetatiekartering en monitoring van twee graslanden in het Lauwersmeergebied in 1998 & 2002*, Wageningen, 2005, 93 pag. incl. bijlagen, € 25, Alterra-rapport 1136.

M.E. Sanders, P.A. Slim, H.F. van Dobben, R.M.A. Wegman & E.P.A.G. Schouwenberg, *Effecten van eilandvarianten in de Noordzee op de ecologie van strand en duin*, Wageningen, 2004, 100 pag. incl. bijlagen, € 22, Alterra-rapport 1092.

F.P. Sival, W.J. Chardon & M.M. van der Werff, *Natuurontwikkeling op voormalige landbouwgronden in relatie tot de beschikbaarheid van fosfaat: evaluatie van verschalingsmaatregelen*, Wageningen, 2004, 92 pag. incl. bijlagen, € 18, Alterra-rapport 951.

N.A.C. Smits, M. van Eupen & J.H.J. Schaminée, *Referenties 1950 en 2000. Voor toetsing gegevens LMF M&N*, Wageningen, 2004, 55 pag. incl. bijlagen, € 20, Alterra-rapport 1009.

N.A.C. Smits, E. Hazebroek & H.P.J. Huiskes, *Inventarisatie erosiebestendigheid dijkgraslanden 2003. Alblasserwaard en Vijfherenlanden. Een vergelijking met de meetresultaten uit 2001*, Wageningen, 2003, 59 pag. incl. bijlagen (bijlage 4, overzichtskaart studiegebied, ontbreekt), € 18, Alterra-rapport 895.

N.A.C. Smits & J.H.J. Schaminée, *Schrale hellingen in Zuid-Limburg. Een inventarisatie van bodem en vegetatie*, Wageningen, 2004, 152 pag. incl. bijlagen, € 22, Alterra-rapport 1010.

R.P.H. Snep, R.G.M. Kwak & H. Kramer, *De ecologie van het stedelijke landschap in kaart gebracht. Een verkennende studie naar het gebruik van hoge resolutie-satellietbeelden voor het beschrijven van stadsnatuur en stedelijk groen*, Wageningen, 2005, 58 pag., € 30, Alterra-rapport 1108.

E.G. Steingröver, F.H. Kistenkas & C.C. Vos, *Soortenbeschermingsplannen. Ecologische en juridisch-bestuurlijke voorwaarden voor duurzame instandhouding van Annex-IVsoorten uit de Habitatrichtlijn*, Wageningen, 2004, 47 pag. incl. bijlage, € 14, Alterra-rapport 829.

A.H.F. Stortelder, R.W. de Waal & J.H. Schaminée, *Streekeigen natuur. Identiteit en diversiteit van Nederlandse landschappen*, Wageningen, 2005, 212 pag., € 30, Alterra-rapport 1111.

H.F. van Dobben, E.P.A.G. Schouwenberg, J.P. Mol, H.J.J. Wieggers, M.J.W. Jansen, J. Kros & W. de Vries, *Simulation of critical loads for nitrogen for terrestrial plant communities in The Netherlands*, Wageningen, 2004, 84 pag. incl. bijlagen, € 19, Alterra-rapport 953.

M.T. Veerkamp, *De diversiteit van paddestoelen in het Nederlandse bos*, Wageningen, 2005, 129 pag., € 20, Alterra-rapport 1157.

H.E. Vlek, J.S. van der Molen & P.F.M. Verdonschot, *Doelbenadering aquatische natuur in Waterlood. 1: Invloed van hydromorfologische factoren op aquatische levensgemeenschappen*, Wageningen, 2004, 87 pag. incl. bijlage, € 18, Alterra-rapport 1088.

G.W.W. Wamelink, R. Wegman & H.F. van Dobben, *Verbetering van de modellering van de effecten van vochttekort op de vegetatieontwikkeling in SUMO en de Natuurplanner*, Wageningen, 2004, 43 pag. incl. bijlagen, € 13, Alterra-rapport 910.

*R. Bijl, *Waardebepaling van het natuurreserveaat Oostwatering bij Veere*, Middelburg, 2004, 12 pag. incl. bijlagen

*W. Boersma (red.), *Eindverslag van de Bentelerheide (Bentelerhaar) 2000–2003*, Delden/Hengelo, 2005, 70 pag. incl. bijlagen, verslag van een veldbiologisch project, rapport KNNV-afdeling Hengelo-Oldenzaal. Info: KNNV-afdeling Hengelo-Oldenzaal (tel. 074–2668487).

*C. de Kraker & P.J.T. Derks, *Verslag Hompelvoet/Markenjel/Klein Stampersplaat 2003*, Burgh/Amsterdam, 2004, 58 pag. incl. bijlagen, rapport Ecologisch adviesbureau Sandvicensis. Info: C. de Kraker (tel.: 0111–653495).

*J. Mourik, *Duingraslanden in de zeeduinen van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Effecten van beweiding op vegetatie en zeedorpenflora 1994–2002*, Amsterdam, 2004, 41 pag. incl. bijlagen, rapport Waterleidingbedrijf Gemeente Amsterdam.

Hans Kruijer

* De prijs van dit werk is bij de redactie niet bekend. U kunt het inkijken in de bibliotheek van het Nationaal Herbarium Nederland, Universiteit Leiden branch, Einsteinweg 2 te Leiden.